

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den
Antverpiæ, M. DC. XLV.

De excessibus prælatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

De excessibus prælatorum.

RESPONSVM I.

De exercitio pontificalium.

Episcopus in aliena dioecesi cuiusvis priuilegij prætextu pontificalia exercere non potest, nisi de Ordinarij loci expressâ licentia; & in personas ei subiectas. *Conc. Trid. s. 6. c. 5.* non ergo sufficit autoritas Patriarchæ, vel Metropolitanæ, nec facultas Papæ generalis promouendi à quocumque. *c. 11. s. 7. Trid.* quo casu nec simplicem Ordinarij licentiam, sed vicariam subrogationem quidam exigi volunt, per illa verba, *aut pro eo pontificalia exercente.* quare nec in loco exempto pontificalia exercere licet. ne quidem ex consensu prælati exempti, nisi & adit Episcopi, intra cuius fines est locus exemptus. nisi sit nullius dioecesis. quando neque vicinior Episcopus id potest. quamuis ibidem secularia ab eo visitari possint. *ex c. 9. s. 24. Concilij Trid.* eoque nec Episcopus in loco, qui nullius sit dioecesis, semel in Concilio prouinciali à prælato illius loci electus, vtique ad effectum de quo in d. c. 9. extra quem nec viciniori; nec sic electo est inuito prælato facultas concessa. quare & suffraganeus: qui pro defuncto Episcopo pontificalia exercuit, cuius per mortem ea facultas expirauit, iam sine consensu Capituli pontificalia exercere nō potest. nec, cum ex eius consensu, intra primū annum Ordines conferre. *Trid. s. 7. c. 10. c. 10. s. 23.* sed neque eam licentiam Episcopi vicarius dare potest, in vim commissionis generalis; cum hæc tam specialibus notis per canones communes, & Tridentinos insigniantur. *Barbos. in Collect. DD. ad Conc. Trid. s. 6. c. 5.*

Dixi, prætextu priuilegij; quo nec Archi-Episcopus pontificalia potest exercere; sed ex iure communi pontificalia permittuntur Archiepiscopo visitanti. *cl. m. fin. de priuileg. c. romanus. de cens. in 6.*

Quod autem aiant nec Nuntios in ecclesia Archiepiscopi sine eius licentia debere pontificalia exercere, citati à *Barbos. vbi sup. n. 18.* magis existimo honestatis causâ dici, nam ferè sunt cum facultate legati, qui est in sua prouincia etiam Ordinarius. *c. 2. de off. deleg. in 6.* d. autem c. 5. loquitur de Episcopo in alterius dioecesi existente. Legatus autem per totam suam prouinciam non censetur esse in aliena dioecesi; imò superat dioecesanum. & propterea vbi concurrunt, debet dioecesanus in illius præsentia induere mantelatum, & obscurare rochetum.

Pontificalia exercere inquit Concilium: quare satis problematica est quaestio an nec missam celebrare Episcopus in pontificalibus possit; vtique cum mitra & baculo; & latè citat *Diana p. 3. tract. 6. miscel. r. 36.* vtrunque auctores, & quia clementina 2. de priuilegiis celebrationem Pontificalem etiã tantum intra dioecesim permittit, magis probabile est & missæ celebrationem d. c. 6. prohiberi. tametsi verba Concilij de ordinibus singulariùs videantur loqui. cum adiungunt & ordinatorum fore suspensos. non videtur tamen vbique quoad pœnam suspensionis ex sola celebratione esse certo vsu receptum. Sed & abbates pedo & mitra insigniti tantum in ecclesijs suis, seu pleno iure sibi subiectis, post sollempnem missam, aliaque diuina à se celebrata; populo sollempniter benedicere possunt. *c. abbates. de priuileg. in 6.* alio cebrante ipsi id præstare non possunt, nec alibi; sed neque tunc sibi constituere cappellam; seu vti pontificaliibus, *siluius in Resol. p. 1. V. Abbas. IV.*

6. Licet Archiepiscopo visitanti.

7. Et Nuncio in sua prouincia.

8. An pontificaliter celebrare extra dioecesim licet?

RES.

1. Non licet extra dioecesim, nisi ex consensu sui dioecesanij.

2. Ne quidem in loco exempto.

3. Sed si sit nullius dioecesis, licet.

4. Ne quidem viciniori sic nisi de licentia prælati loci.

5. Nec suffraganeo defuncto Ordinarij, nisi de licentia Capituli.

RESPONSVM II.

Vniti beneficij onera, vt ante, explenda.

Quæritur de sensu clausulæ expressæ in literis vniois monasterij A. anno 1560. factæ Episcopatu B. volumus autem quod propter vnionem, annexionem, & incorporationem huiusmodi diuinus cultus, ac solitus monachorum & ministrorum numerus in d. monasterio nullatenus minuatur, sed eius & conuentus prædictorum congruè supportentur onera consuetæ.

^{1.} Res transeunt cum suo onere.
Res manent transeuntque cum suis oneribus *c. pastoralis. X. de decim. neque fructus dicuntur, nisi deductis expensis. l. fructus. & ibi DD. D. sol. mat. l. 1. C. de fructib.*

^{2.} Onera vt ante ita post vnionem explenda.
Porro generalis hæc clausula est in omnibus vnionibus, vt onera antè incumbentia non minùs post illas explentur. *c. exposuisti. X. de præb. c. si propter. de rescript. in 6. c. præsent. de off. ordinari. in 6. vt enim non intelliguntur bona nisi deducto onere: l. mulier. D. de iur. dot. ita & ordo charitatis incipit à seipso: c. si non licet. 23. q. 5. c. cum in officijs. X. de testam. nimis, inquit lex præses C. de seruitut. & aq. durum est ex tuis prædijs aquæ agmen, sitientibus agris tuis, ad aliorum usum vicinorum propagari. ideoque ab vnito beneficio non permittitur auferri, quod ad curam fabricæ, & congruam religiosorum, & sufficientem sustentationem, & onera illius requiratur. *c. de monachis. c. avaritia. c. exstirpanda. X. de præb. ita remperat Innoc. III. in c. apostolica. X. de donat. vt cui tribuitur, competens subsidium conferat; & cui tollitur, damna grauiam non infligat. quo etiam minùs alterentur fundatorum voluntates. quod non nisi inquit Concilium Trid. s. 22. c. 6. ex iusta & necessaria causa fieri debet. adeoque ea discretione, vt**

^{3.} Vnio vt alijs prodesse, ita alij nocere non debet.

cooperiendi vnum altare, non discoperiatur alterum, vt dici confuevit. sed illius necessitati prouideri debet de eo quod alteri superest. *d. c. præsent. & sic in vnionibus vnito ante omnia portio congrua referuatur: postea, inquit Rebuffus tract. cong. port. n. 103. Papa reliquit fructum donat, & vni, et ibi prosequitur.*

Adeo quidem, vt & Concilium Trid. s. 23. c. 18. quamuis ad sanctissimam instituendorum seminariorum causam permittit vniri, atque incorporari beneficijs simplicia, adiecit tamen clausulam, sine cultus diuini præiudicio, & in alio necessario casu s. 24. c. 15. ita tamen, inquit, vt tot superius, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati ecclesie commodè valeant responderi. at hinc solitum monachorum, multò magis taxatum, numerum minui vetat. siquidem taxatus numerus sine speciali Sedis apostolicæ autoritate minui expressè prohibetur. *c. cum accessissent. c. M. ferrariensis. X. de cons.*

Et singulariter quoad prouisionem Episcopatuum s. 24. c. 13. aliqua fructuum accessione tenues vult augeri; non monasteria vniri, quæ lessio habita quidem fuit an. 1563. & sic post bullam d. vnionis; attamen eius ratio, vtique, quo minùs cultus diuinus minuatur, in ecclesia intentione explicanda, magnum momentum adferre debet.

Ad cultum autè diuinum ioprimis pertinet numerus religiosorum præsertim sacerdotum, dum fundatores amplas facultates contulerunt, vt à multis ingiter pro illis sacrificia, & preces diu noctuque offerrentur. quæ indeterminata obligatio, cum arbitrio boni viri remissa intelligeretur, censenda est determinata esse, seruata certa facultatum, & numeri religiosorum proportione, cum anno 1301 inuenitur religiosorum numerus, præter laicos, taxatus ad 39. à Capi-

Capitulo generali Cisterciensi, ac deinde an. 1305. ex præcepto Benedicti XII. vt & in contrario Concilium Trid. s. 25. c. 4. huiusmodi determinationem in Synodis, & Capitulis generalibus fieri voluit. & valde anxie procedit d. c. 4. in imminutione sacrificiorum, ac missarum: vt consequenter eodem respicere oporteat, dum aliquid agitur, ex quo sequi possit imminutio numeri sacerdotum: adeoque & sacrificiorum, & officij diuini. sed & clausula verba, volumus vt cultus diuinus, & salus monachorum numerus nullatenus minuat; quia clara sunt, nec per alia relaxantur; omnino sunt sequenda: nec potest ab eis recedi. l. non aliter. 69. D. de leg. 3. præsertim auctis non parum post d. an. 1301. & 1305. eiusdem monasterij facultibus. d. c. cum accessissent. d. c. M. ferrar.

6. Eoque non minuetur.

7. In eo que clara clausula non distrahenda.

8. Congrua onerum supportio: extra taxati numerum, arbitraria.

9. Adiecta in gratiam vitiorum.

Porro illa verba, sed monasterij & conuentus v. edictorum congruè supportentur onera consueti, arbitrium boni viri admittunt: sed extra numeri religiosorum taxationem pridem factam. vbi enim lex certa est, cessat arbitrium. l. non possunt. D. de legib. Menoch. de arbitrar. in proem.

Adiecta sunt autem illa, non, vt quidam perperam interpretantur, in gratiam Episcopatus, cui fit vitio; sed in gratiam monasterij, quod vititur, vt patet ex omnibus iuris locis supra citatis, quippe & sacri canones, vt in secularibus neminem volunt promoueri ad Ordines sacros, sine sufficienti ad sustentationem titulo; ita nec religiosos in aliquo monasterio suscipi; nisi qui congruè ex prouentibus ali possint: adeo seuerè, vt in monasterijs monialium, si penuriam paterentur, professionum adiecerint nullitatè. c. periculosa. s. sanè. de stat. regul. in 6. & nouissime Conc. Trid. de regular. c. 3. etiam in exemptis ab Ordinario numerum taxari voluerit; qui commo-

dè ali possit. vt hic taxatus est. Congruum autem dicitur, quod congruit, conuenit, competit, sufficit: & istis vocabulis vtuntur capitula, quæ supra citauimus: & plenius refert Rebuffus in tract. de cong. p. 4. quest. 1. n. 6.

Congruè ergo sustentandi sunt religiosi, secundum numerum taxatum, Ordinis & monasterij qualitatem, & statum suum. l. sed esse. s. 1. D. de v. s. l. 1. §. in honorarijs. D. de var. cogn. l. quero. D. de iur. dot. c. non cogantur. dist. 41. vt dignitati ecclesiæ congruè respondeant. d. c. 15. s. 24. Trid. vtique ergo præter illorum alimentorum onera, & ea quæ rebus incumbunt; restauranda est & facta tecta seruanda fabrica, & ædificia monastica. quantum porro his congruat, spectat rursus arbitrium boni viri, & Concilium quidem Trid. s. 25. c. 8. vt de hospitalitate, quantum, inquit, per prouentus licebit. ita antiqui canones prouentuum quartam partem fabricæ; aliam quartam pauperibus assignabant. c. de redditibus. cum seqq. 12. q. 2. quæ etsi hodie non æquè obtineat; habet nihilominus etiam hodiernus stylus Curie Romanæ, vt in literis, quibus in commendam dignitates, aut monasteria dantur; inseratur clausula; vt commendatarij erogent in vsus pauperum quartam fructuum portionem. Azor. Inst. mor. p. 2. l. 12. c. 11.

D. Paulus hospitalitatem veteri obliuisci. ad Hebræos. c. 13. ad Tit. c. 1. & sacri canones, quos Gratianus conglomerat. dist. 42. c. offerentibus. 32. q. 7. c. quoniam. 16. q. 1. & c. volumus. dist. 89. c. quia. 12. q. 1. sed & regula S. Benedicti, sub qua est Ordo Cisterciensis, & hoc monasterium c. 53. adeoque & Concilium Trid. s. 25. c. 8. admodum desiderat exerceri hospitalitatis; inquit, officium; à sanctis patribus frequentè commendatum. & Clemens VIII. consil. an. 1394. incip. religiose. VIII. vbi

10. Quid congruum?

11. Pro statu monasterij & religiosorum.

12. Ex arbitrio boni viri.

13. Proportio, ne prouentuum.

14. Quarta pauperum, fabricæ, &c.

15. Onere in primis hospitalitatis ex factis literis, & iure.

16. Regula S. Benedicti.

17. Concilio Tridentino.

18. Conf. Clæ. VIII.

vbi largitiones muerum in regularibus seuerè prohibuit, eleëmofinas tamen in pauperes, & hospitalitatem in peregrinos, exerceri omnino voluit: etiam *seruato*, inquit, *charitatis ordine*.

Verum quidem est, & Episcopo suam partem tribuendam; patrem illum pauperum, & hospitalium; adeoque & congruè dotatum esse oportere: sed illius pars olim vndique colligebatur, non ex vnico loco, & quartam suam habebat per totam diocesim. & verò quando per prouentus beneficij onera vniti, & illius cui vnium est, non possunt simul congruè sustineri; potiore esse causam vniti, quam eius cui vnium est, decisum per Senatus-consultum Allobrogum refert Anton. Faber in suo Codice l. 1. tit. 2. def. 52. Rebuff. vbi supra. 103. 104. vbi & plures citat. & apertè statuit Pius V. in bulla data Cal. nouemb. 1567. & d. lex præfes. adeoque & in reangusta, cum dos & Episcopatus, & monasterio non potest esse satis congrua; oportet alterum alterius onera portare; compati defectui, & fundatorum intentionem sequi, extra quam exigat necessitas. d. c. 6. f. 22. & in angustijs vndique se offerentibus recte dixit lauplenus l. 200. D. de reg. iur. quottis nihil sine captione inuestigari potest, eligendum esse quod minimum habeat iniquitatis: & captiorem interpretatur glossa iniquitatem: vt quando in rebus agendis nihil se offert, quod non habeat aliquid ex iniquo; tum id esse eligendum, quod à iuris tramite minus alijs recedat.

Congruam esse dotem & Episcopatus oportet. Ioannes XXII. erectis quatuor nouis Episcopatus in c. saluator. de præbend. in ex. traug. comm. singula quinque millia librarum turon. vnicuique, inquit, illarum, suisque Pontificibus dignitate, & onere, & circumstantijs alijs attentè pensatis, debere sufficere credimus.

Cardinales pro negotio erectionis nouorum Episcopatum Belgij deputati tria millia ducatorum singulis sufficere censuerunt. Paulus IV. singulis ea per separationes bonorum assignanda in Bulla vniuersali decreuerat: Pius IV. monasteriũ vnies causatur quod per vnionem minus læderetur cultus diuinus, quam per bonorum separationem: cum ergo per hanc tantum lædi posset ad tria millia, quamuis à solo hoc monasterio desumi illa potuissent; non potest per illam amplius exigi: quia alioquin sic amplius læderetur: contra quam ait Pontifex. salua tamen monetæ mutata ad veterem valorem supputatione: iuxta quem iam tunc bona separari debet verba vnionis vniuersalia, vt dicitur indeterminatum sermone causa determinare. l. 5. & ibi Barthe. D. de administ. iur. l. cum pater. §. dalcif. D. de legat. 2. & in ambiguis antecedentia & consequentia, scilicet. Etã diãque ad interpretationem facere. l. heredes. 21. §. sed & si. D. Qui testam. fac. l. lulian. §. prinde. D. Ad Maced. ibi. intelligendum ab initio sic accepisse.

RESPONSVM. III.

De Vnionem reuocanda.

Quæsumus aliàs de dissolutione vnionum pro dotandis Episcopatus Belgij factarum, an, cum res permittit, satius sit eam fieri? in Consulta. can. de excep. Pralat. conf. 8. satius esse, censuimus; ob rationes antiquorum canonum super pluralitate beneficiorum curatorum, ac rehdentia, atque aliàs latorum: vt & diuersam professionem considerat. c. 10. f. 14. Concil. Triad. dum naturã lubentius volatilia ad sibi similia conueniunt. eccl. 27. in collatione diuer-

diuersa in spiritualibus, & temporalibus detrimenta in commendis: *f. 25. c. 21. de Regul. & in vnione: f. 24. c. 13. & 15.* & ob talia in *c. 1. X. ne sed. vac. monasterij* Episcopatuui dissolutio petitur, & releuatio dicitur: differtur tamen, donec ecclesie vacanti provisum erit de successore, non donec eiusmodi detrimenta euenerint. ob que deinceps euitanda *Trid. d. c. 21.* decernit, vt quæ monasteria imposterum vacabunt, non nisi regularibus conferantur.

Neque porro admittit dissertationem Concilium Tridentinum quod ab abusu non sit arguendum; sed tollendum abusum, permittendum vsum: siquidem *cupit*, inquit, *S. Synodus monasteria ad congruam monasticæ disciplina vitam omnino reuocare.* vbi est admodum aduertendum ad emphasim verbi *omnino*, quod iuxta Interpretum traditiones nullam modificationem, aut limitationem recipit. *vt ex Zafio ait Spiegel. in Lex. verb. omnino. Tufus in verb. dictio omnino. conc. 322. DD. in c. licet canon. de elect. in 6. in verb. viribus omnino carere. & in c. cum contingat. X. de rescript. in verb. nihil omnino.*

Igitur in deliberationibus rerum agendarum non potest consultius, securiorue ratio iniri, quæ quæ conformis sit conciliaribus decretis ecclesie: quæ, præsertim in rebus fidei, & morum, dicitur errare non posse. *c. si ille. §. nemo. dist. 50.* dicunturque eiusmodi ecclesie decreta, canones, seu regula; secundum quas dirigendæ sint ecclesiasticæ actiones. *c. canon. c. regula. d. 3. c. nulli. d. 12. in verb. à cuius (matris ecclesie) regulis nullatenus vos conuenit deuiare.* non verò eadem ratio est expeditionum Curie Romanæ; seu Datarie: quæ multis subreptionibus, artibus, & importunitatibus est subiecta: per quas sæpius gratiæ impetrantur derogatoriæ sacrarum regularum. atqui ecclesie

decreta in Concilijs Constantiensis, Lateranensis vltimo, & Tridentino admodum vniones auersantur: & nisi iustæ & legitimæ causæ fuerint, pro subreptitijs habent. *Constantiense f. 43. Trid. f. 7. c. 6.* & hodie Cancellariæ regula 12. seu 13. tales censet, quæcumque non sint conformes Concilio Trid.

Enimvero idem Concilium *f. 24. c. 13.* vetat pro dotandis Episcopatibus vniri monasteria, in quibus regularis disciplina seruatur; sed iubet illis subsidium ferri per accessionem aliquorū fructuum, separationemque bonorum à dignitatibus, seu beneficijs, aut etiam per simplicium vnionem. eodemque modo pro dotandis seminarijs procedit. *f. 23. c. 18.* per subtractionem alicuius partis prouentuum à quibusuis beneficijs, seu aliquot simplicium dumtaxat vnionem.

Neque mirum est decipi quandoque in negocijs tractandis Pontifices: cum facti sint, & in facto consistant. vt ait Bonif. VIII. *in c. 1. de const. in 6.* circumstantias illorum non sciunt, vt iura quidē in scrinio pectoris gerunt. *d. c. 1.* quare scriptulum sibi non mouent Pontifices dum regulas Cancellariæ edicunt; atque inter illas reuocatorias 12. seu 13. vnionum; 14. 15. 62. 63. diuersarum facultatum. Conciliorum autem œcumenicorum canones, etsi quandoque, non tamen tam facile mutantur, quàm quæ sunt in Curia. patienter ergo sustinent Pontifices de rescriptis suis reuerenter quæri. *l. si quando. X. de rescript.* quamquam nec hic quæritur an vnio olim bene facta sit; sed an separatio nunc potior sit, cum rebus & temporibus mutatis, fieri ea commodè potest.

Verum quidem est quod *c. 13. f. 24. Conc. Trid.* loquatur de vnionibus futuris; neque iam antè de monasterijs Episcopatuui factas ritè irritet: etsi alias reuideri velit: verum est etiam, quod legem non

B b ponat

2. Quamuis non eueniant singulares abusus.

3. Sequendi canones conciliares potius, quàm expeditiones Curie in deliberatione, quid satis sit.

4. Ex facto Curiam decipi posse.

5. Concilij Trid. decretum c. 13. f. 24. non retrahitur in cathedralibus, quibus vnio

na sunt mo-
nasteria,
cum tamen
solui vnio
potest, me-
rito atten-
ditur.

6.
Dirigit et
non ligat
S. Pontifi-
cem.

7.
Ratio des-
creti tam
obtinere in
novo Epif-
copatu do-
tando, qua
vetere au-
gendo.

8.
Obtinere
decreta
etiam in
necessaria
dote ca-
thedr.

ponat Pontifici: non item verum;
quod alloquatur tantum Episco-
pos, seu Concilium prouinciale.
cum in ipso principio quidem
mandet Concilio prouinciali
examen, *quas propter angustias, in-
quit, tenuitatemque inuicem vnire,
vel nouis prouentibus augere expediat,
confecta que de premisis instrumenta
ad summum Rom. Pontificem mittat,*
(hæc ad Concilium) *quibus instru-
ctus summus Pontifex ex prudentia sua,
prout exp. dire iudicauerit aut tenues in-
uicem vniat, aut aliqua accessione ex
fructibus auget.* (hæc ad S. Pontifi-
cem) Inuicem inquit (prout in
tenuibus pastoratibus §. 21. c. 5.) nō
autem monasteria. quod prohibet
mox Concilio prouinciali: nec hic
permittit; sed vel Episcopatum
tenuium vnionem tantum; vel
accessionem ex fructibus. et si ergo
legem non ponit Pontifici; in-
struit tamen, & dirigit; & suam
sententiam indicat. quæ eadem
fuit Pauli IV. post septem Cardi-
nalem examen, & relationem, to-
iusque Consistorij: cum Paulus
IV. generali bulla omnes novos
Belgij Episcopatus erexit, & sic do-
tandos decreuit.

Sed & illud verum est, non lo-
qui Concilium Trid. d. c. 13. in
Episcopatu nouo, & originaliter
dotando; sed de tenui augendo:
sed tamen eadem est vtriusque
ratio decisiva. vt per leges resolu-
tum est, quæ statuta sunt de dona-
tione antenuptiali, locum habere
in propteruptiali. §. est aliud ge-
nus. Inst. De donat.

Quod autem obijcitur ex Barbo-
sa, & ab eo citatus ad c. 6. §. 7. Conc.
Trid. in Collect. & ad d. c. 13. §. 24.
excipi vniones, quæ fiunt pro fun-
datione, dotatione &c. priori
quidem loco disertè loquitur Bar-
bosa de Regul. 12. vel 13. Can-
cellariæ, quæ expressè & has reuo-
cat, si non sint sortitæ effectum,
alioquin quacumque causa fa-
ctas, vel autoritate. non tamen,
inquit, Concily Trid. vt meritò ex-

ciantur, quæ pro necessaria do-
te fiant. nam & has admittit d. c.
10. §. 21. communiter quidem;
sed tamen eiusmodi generalitas
restringitur per d. c. 13. ne pro
dote Episcopatus vniantur mona-
stera. vt & alibi beneficia diuer-
sarum dicecesium c. 9. §. 14. & libe-
ra cum subiectis patronatus, §. 23. c.
9. similiter vniri prohibet, aliique
alibi: quæ tamen ea generalitas
non mutat, cum generi per speciem
derogetur, non contra. Secundo au-
tem loco Barbosa loquitur etiam,
non de nostro casu, sed disertè de
vnione ecclesiarum dumtaxat pa-
rochialium; quas d. c. 10. permittit
ob paupertatem vniri. vt &
pauperes inuicem cathedrales, d.
c. 13. non tamen his monasteria.

Rursus verum non est per præca-
c. 13. Ordinarijs licere vt dotent
tenues pastoratus quacumque ra-
tione, quæ commodior eis vide-
tur, vt proinde licere debeat Pon-
tifici Episcopatum per monasterij
vnionem dotare: non enim per-
mittitur id Ordinarijs simpliciter, sed
sed demū extra dotandi rationes
ibidè expressè prohibitas. id enim
ipse contextus satis significat. *ca-
rabit, inquit, Episcopus si per benefi-
cium vnionem, non tamen regula-
rium (nota) id fieri non possit, et pri-
miarum vel decimarum assignatione,
aut per parochianorum symbola & col-
lectas, aut qua commodiori ei videbitur
ratione, tantum redigatur, quod
pro rectoris aut parochia necessitate de-
center sufficiat.* commodiori, in-
quit: hoc verbum comparatum
vtrique exigit positium; qualis
Concilio non videtur prouiso
per vnionem beneficiorum regula-
rium: & iterum rationem à posi-
tina diuersam significat; eoque, vt
vnio d. beneficiorum pro pasto-
ratu dotando Ordinarijs non per-
mittitur; ita cessat argumentum
ad summum Pontificem ductum,
quamuis & in eo sit imparitas,
quod Pontifici competit plenim-
do potestatis, legibus soluta; quæ
non

non Episcopo : neque quarimus quid possit S. Pontifex, sed quid fatius sit.

10. Dismembrationes tamen in his permittit.

Iterum obijcitur d. regulam 12. seu 13. Cancellaria, vt vniones, ita & dismembrationes reuocare, seu prohibere: cum hanc tamen illi intendant, qui hic illam solui desiderant. ita quidem est: sed illas Regula excipit, quæ sunt auctoritate Concilij Trid. disparitas ergo in eo est; quod Tridentinum d. c. 13. pro dotandis Episcopatibus admittit accessiones fructuum, seu dismembrationes; vetat monasteriorum vniones.

11. Nec dignitas Episcopalis monasteriorum vnioni proficit.

Denique obijcitur, quod Episcopi super omnes gradus constituantur: *Conc. Trid. s. 24. c. 1. de reform.* & ad ordinem hierarchicum præcipue pertineant: *sess. 23. c. 4.* cuiusque debeat prima sedes, & præcipua rerum agendarum auctoritas: *sess. 24. c. 6.* quos proinde summus Pontifex solet fratres vocare: vt illud simpliciter melius, Deoque gratius in hac materia iudicandum sit, quod Episcopatu est melius; non esse autem Episcopatu melius, eam separationem fieri.

Sed hoc argumentum oppugnat sententiam Concilij Trid. d. c. 13. vetantis monasteria vniri Episcopatibus: *nemo*, inquit *Hormisda in c. si ille, dist. 50. mihi alia qualibet contra auctoritatem Sedis apostolicae, vel 318. Episcoporum, vel reliquorum canonum constituta obijciat. quia quicquid contra illorum definitionem (in quibus Spiritum sanctum credimus locutum) dictum fuerit, recipere non solum temerarium, sed etiam periculosum esse non dubito. quomodo & Hieronymus in Parabol. Noli inuiti prudentia tue: prudentia sua inuitur, qui ea, quæ sibi agenda & dicenda iudicentur, Patrum decretis præponit. c. 5. X. de consuet. quare & negandum est id melius esse; quod fortè secundum quid, & quædam temporalia melius esse possit: sed id melius est, quod salubriori ecclesiæ directio-*

ni magis expedit. iuxta leg. XII. tab. *salus populi suprema lex esto.* at pro illa fatius est singulas ecclesias singulis esse commissas. & iuri diuino conformius: ob residentia obligationem. *Conc. Trid. s. 23. c. 1. in princip. aliaque Vid. d. consult. 8.*

Si obijciatur d. c. 13. loqui de monasterijs in quibus viget regularis obseruantia; at hic aliquos fuisse excessus circa tēpora vnionis: erit dicendum loqui Concilium de monasterijs, sicut *in c. 21. s. 25. de regul. que suos*, inquit *conuentus habent*; & *s. 21. c. 8. vbi Episcopo omnis circa committitur, vbi non viget regularis obseruantia, seu conuentus non habent: vbi autem viget; vt Episcopi conditionibus paternis agant, vt debitam viuendi rationem obseruent, & nisi id intra sex menses fecerint, ipsi corrigant. vt, si fiat correctio, si quis excessus contingat, non ideo dicatur cessare regularis obseruantia. Sic S. Bonauent. de sex alis Seraph. c. 3. post medium in hoc, inquit, differunt laudabilis religiones, & iam dilapsæ; non quod nullus peccans in laudabilibus reperitur, sed quod nullus impune peccare finatur, & peccandi aditus studiosè præcludantur. etc.* quæ est cura Superiorum; & hic hægenus obtinuit. & quo possit obtinere obseruantia regularis, nihil est efficacius ipsius prælati residentia.

12. An Concilij decretum non obtineat, quasi hic non viget regularis obseruantia?

Viget presentia Turni.

eoque cum hoc monasterium conuentum habeat. & quidem numerosum, ac disciplinæ amantem, domesticum, & assiduum inspectorem ei dari expedit.

Quod denique ad c. 1. X. ne sed vac. dicitur non eundem esse casum nostrum, qui sit d. c. 1. neque posse dici incommoda illic expressa, hic obtinere; sed si quando hic illa contingerent, indulgentum iri, vt queri liceret: iam superius etiam diximus finem præcauendorum incommodorum sufficere, non expectandum euentum.

13. Non expectandus conuentus incommodorum, vt consulta dicatur vnionis dissolutio.

tum. ex d. c. 21. s. 25. de regular.
Conc. Trid.

14.
Non potest
non esse
incommo-
dum carere
prælato re-
sidente.

Sed & illud nemo rectè diffi-
teatur, non posse monasterium,
præsertim in spiritualibus, non ca-
pere detrimentum ex continua
prælati sui absentia: si rectè aded
seuerè tam multi Conciliorum
canones, & Pontificum decreta,
Prælatorum residentiam exege-
runt, ut quamvis non omnia in d.
c. 1. narrata incommoda hic lo-
cum sibi nunc vendicent, non pos-
sit tamen non aliqua ex parte dici
releuatio monasterij, dissolutione
vniõnis.

15. Sic & Sixtus V. in diplomate,
quo Nuncio suo mandauit dissolu-
tionem abbatie Tongerloensis ab
Episcopatu Buscoducensi, post
narrata incommoda ex vniõne
suborta, Episcopo, inquit, Buscodu-
censi apud suam ecclesiam residente, &
à monasterio absente & alijs grauiori-
bus negocijs occupato, & infra, quare d.
monasterio per dissolutionem vniõnis,
& ipsi mense Episcopali per applicatio-
nem congrua partis illius reddituum pro-
uidere volentes, ac d. conuentus preci-
bus inclinati, atque adducti exemplo
aliorum monasteriorum alibi similibus
mensis in illis partibus vniõrum, quibus
de simili remedio consultum est, man-
damus &c. ecce remedium Ponti-
fex vocat, & consultum dicit mo-
nasterijs per dissolutionem vniõ-
num; & Episcopatibus per con-
gruam dotem velle prouideri.

16. Sed neque, quamvis turbatissi-
mo illo tempore an. 1583. Sixtum
acerrimi iudicij Pontificem remori-
ari potuit argumentum illud,
quod fatius & Deo gratius videat-
ur, quod magis expedit Episco-
patui: ut plenius & securius esse
dotatum per incorporationem to-
tius monasterij, quam applicatio-
nem partis bonorum: sed tempo-
ralem illam considerationem post-
posuit spirituali bono, ut me-
deretur incommodis vniõnis.

Neque porro hæc dicuntur ut
oppugnetur vniõ suo tempore, ut

res tum ferebant, ritè, & rectè
facta, sed ut confiteri mutatis tem-
porum circumstantijs, rem suo
tempore bene actam, in melius
permisso temporum reformari; ad
normam sacrorum canonum, cum
res pro integra haberi, seu restitui
potest, securius consultus, Deo-
que gratius esse.

Quamvis enim Pius IV. in Bul-
la vniõnis, de qua agimus, se omnia
cum maturitate, & Cardinalium
Consistoriali consilio tenuisse
dicat, fatius fuisse à Pauli IV. Bul-
la, quæ per separationes bonorum
Episcopatibus prouideri cupiebat
recedere, quod cultus diuinus sic
minùs læderetur; tamen cum dif-
ficilia essent illa tempora, nec in
bonorum separationem publicè
priuatimue daretur consensus, de-
uentum fuit ad vniõnem; non an-
tem generatim determinatum est,
& in thesi, fatius esse per vniõnes
prouideri Episcopatibus; contra
Concilij Trid. d. l. 24. c. 13. Pauli
IV. & S. consistorij iudicium, pro
dotandis generatim nonis Episco-
patibus per separationes bono-
rum: sed ex hypothefi specialij vniõ-
rum temporum. Cum autem iam
consentientibus partibus facile
nunc prior Pauli IV. via obtineri
potest, & Concilij Tridentini &
sic in alijs dissolutionibus vniõ-
num Vaucellenfis, Tongerloensis,
Doufang Pontifices etiam summa
referunt maturitate esse procef-
sum; rectè ad hanc idem intere-
tur; *l. non possum. D. de legib. Me-
noch. de arbit. cas. 64.* & à Pij IV.
mutatione recedetur, tam con-
sultò, quam piè, laudabiliterque:
redibitque res ad priorem statum
iam inde à Philippi Boni & Caro-
li V. tempore conceptum, &
Paulo IV. decretum in d. Bulla
generali erectionis nouorum Bel-
gij Episcopatum. Rerum enim
mutationes vniõnes, separationesque,
ue, pro temporum qualitate, exi-
gunt. *c. precipimus. c. & temporis qua-
litas. 16. q. 1.*